

Karlstads Hembygdsblad

ARGÅNG 28 NUMMER 4

NOVEMBER 2021

Facklorna brann för Gustaf II Adolf

Den 6 november 1951 högtidlighölls minnet av Gustaf II Adolfs dödsdag i slaget vid Lützen 1632. I spetsen för fackeltåget gick en militärörkester och läroverkets rektor, vilka följdes av elever från både realskolan och gymnasiet.

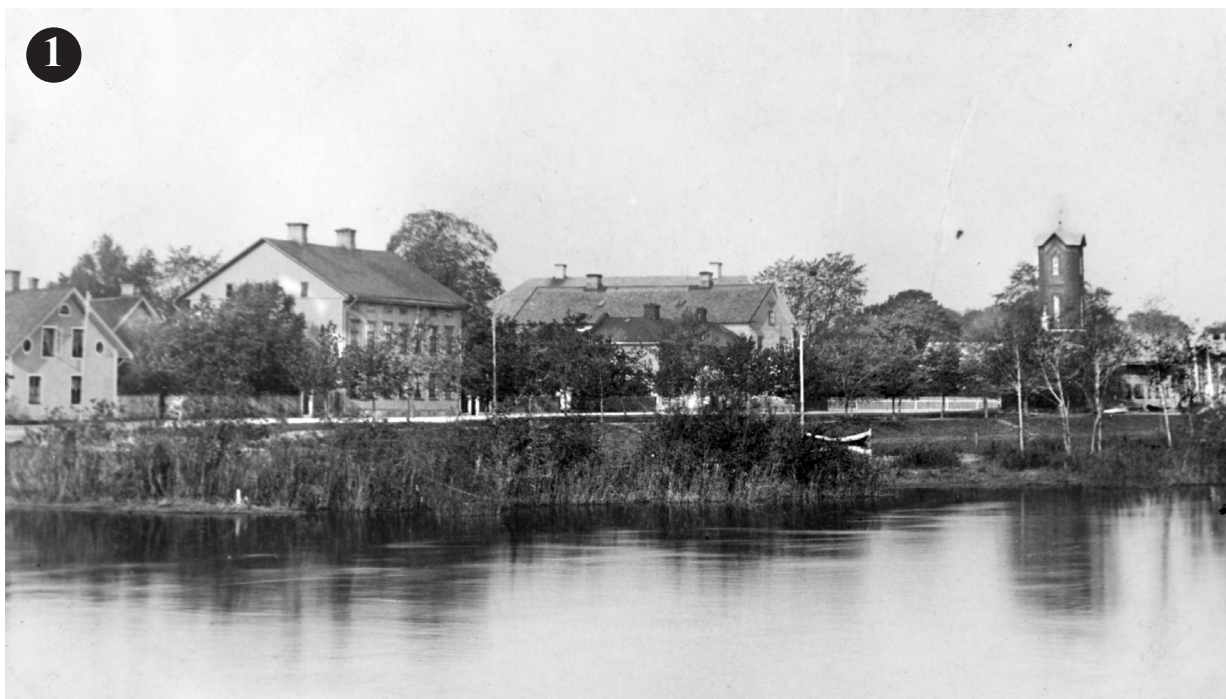
Gustaf Adolfsdagen var en mångårig tradition inte bara i Karlstad utan på flera håll runtom i landet. Traditionen bröts i början av 50-talet av dåvarande rektorn för läroverket Ivar Seth och har aldrig återupptagits. VF arkiv: FOTO NILS ALMGREN

Glöm inte Julmarknaden

Julmarknaden i Mariebergsskogen – Gammelgården 4 – 5 december Kl. 11 – 17.00.
Sedvanlig julmarknad med försäljning och lotteri för barn och vuxna.

Dags att betala årsavgiften för 2022

På grund av ökade kostnader och minskade intäkter beslutade årsmötet att höja avgiften till 200 kronor per år. Avgiften för ytterligare familjemedlem är oförändrat 50 kronor.
Betala till vårt plusgiro 86 28 79-4.

**BILD-
FRÅGAN**

Var i Karlstad kunde du se de här husen och milöerna innan de revs i mitten och slutet av 1900-talet? Svar på sista sidan.

Ordföranden har ordet

FANTATISKT, pandemirestriktionerna är borttagna och vi kan börja leva mer som vanligt igen. Vi har varit rätt försiktiga med att träffa okänt folk och vi ska givetvis fortsättningsvis vara det.

Hur som helst blev min 20-årspresent till ett av mina barnbarn och hans sambo social gemenskap i form av en god middag på en fin restaurang med efterföljande besök på Scalateatern där vi såg Vision Abba Tribute. Mycket trevligt att få träffas igen!

Ärligt talat, alla i salongen hade ett uppdämt behov att få uppleva en föreställning som denna. Stämningen var god och alla var uppspelta och vi har redan bokat ytterligare fem arrangemang med bra artister i år. Hösten har gjort sitt intåg på riktigt, löven ramlar av träden och vi hoppas på rätt vind vid torpet på Arnön så vi slipper att kratta så mycket. Nu kvarstår bara att stänga ner inför vintern och täcka över båtarna med pressening, som nu står på torra land. Allt tar sin tid !

Verksamheten i föreningen har så sakteliga kört igång igen och vi kommer säkerligen att träffas på Julmarknaden i Mariebergsskogen. Julmarknaden kommer att genomföras lördag - söndag, 4 - 5 december, mellan kl. 11 - 17 där vi givetvis har aktiviteter i Gammelgården. Vi försöker just nu få ihop bemanningen så har du lust och tid några timmar så är du välkommen att hjälpa till. Till vuxenlotteriet söker vi lotterivinster och till försäljning handarbeten, så har du något som kan passa så hör av dig!

Våra duktiga medlemmar i Bildgruppen har varit aktiva under hela pandemitiden och mötena har hållits digitalt genom ZOOM. Övriga studiecirkelar som arbetar med stadsdelsböcker börjar, till min glädje, vakna upp. Tiden är nu för knapp för att vi ska hinna få fram Sundstaboken före Bokfestivalen nästa år så boksläppet kommer med stor sannolikhet under våren nästa år.

Jag önskar er alla en fin och trevlig höst och så småningom Ett Gott Nytt År!!!

Bengt Olof Lysell

ORDSPRÅKET

Du lever för att du ska lära dig älska. Du älskar för att du ska lära dig leva. Mer behöver du inte lära dig.

Mirdad

Krönika

Då var det dags, hög tid att lämna in krönikan till redaktionen och inte ett ord var skrivet. Kan jag skylla på förra veckans lunginflammation – kanske, kanske inte. Trögt har det varit denna gång måste erkännas. Tänkte skriva om ett studiebesök i Ystads hamn. Vi är ett gäng pensionerade hamnarbetare från olika delar av landet som försöker träffas en gång om året för ett årsmöte. Vi besöker hamnar som får den stora äran att ta emot oss – vilket dom vill eller ej. Vi har också ett särskilt damprogram, vilket denna gång var mycket uppskattat och trevligt.

Varför Ystad? Där har man byggt ut hamnen för att kunna hantera större fartyg/färjor. Utbyggnaden hamnade strax under miljarden, vilket är en stor investering för den lilla kommunen. Ingen lätt sak att bygga ut en hamn som redan ligger i havsbandet. Pirer måste till för att hålla vågorna borta och nya färjelägen med all utrustning vad gäller vatten, avlopp och el. Allt hypermodernt och miljömässigt på topp.

Man satsar på kontinenttrafiken och det är förstås Polen som man redan har trafik mot men fartygen blir större och större. Bornholmstrafiken är också betydande fick vi veta. Besök på Kåseberga och Ale stenar innan kvällens middag. Nämnas kan att vi bodde på Sveriges äldsta hotell byggt 1829.

Hans Erwald

Glögg, saffran och grovkornig senap

Jul ordet minner om dofter från barn-
domen, glögg,
pepparkaka, stea-
rin, saffran och grovkornig senap. Självva ordet jul hör samman med en förkristen midvinterfest medan julgranen kommer från det protestantiska Tyskland. Sankt Nikolaus har sitt ursprung i dagens Turkiet och glöggen, det glödgade, kryddade vinet fanns redan i antikens Grekland.

Några traditioner bryts och förändras medan andra förs vidare från generation till generation. Har du själv sylta, rödkål, skinka, dopp i grytan, ris à la Malta och lutfisk på jultbordet? Eller har de fått lämna menyn till förmån för lax, västerbottenpaj, grönkålschips, avokadosill och rotselleri? Ska det vara rim på paketen? När ska granen tas in? Hur är det med Karl-Bertil Jonssons julafton?

GUDAR OCH KEJSARE

I år infaller julafton fredagen den 24 december. December är månad nummer tolv men bär ett namn som betyder tio. Det beror på att vår romerska tideräkning startade långt före Jesu födelse och då bestod av tio månader. Sju av våra tolv månader benämns därför efter romerska gudar och kejsare. Veckodagarna är däremot (utom lördag) uppkallade efter fornnordiska gudar och gudinnor.

I almanackan trängs de bibliska namnen under december, Benjamin, Daniel, Moses, Adam, Eva, Johannes, Abraham och Abel för att nämna några. På annandag jul uppmärksammas Stefan eller Stafan, Herodes stallknekt som blev den förste kristne martyren och den 21 december är det Tomas tvivlarens dag. Även helgonen får plats i december, till exempel

Foto: Sandra Albertus

Lucia, Barbara, Virginia, Sven och Sylvester.

DE VISE MÄNNEN

Efter julfesten startar en uppräknings, först till trettondagen den 6 januari, som är den trettonde dagen i juldagen. Det är då de vise männen äntligen når fram till det nyfödda Jesusbarnet i krubban och bestämmer sig för att inte berätta om sin upptäckt för kung Herodes. Ett beslut som får allvarliga konsekvenser när Herodes märker att han har blivit lurad och ger order om att döda alla gossebarn under 2 år. Maria, Josef och Jesusbarnet flyr till Egypten, men kvar i Betlehem drabbas många oskyldiga barn. Sedan 400-talet uppmärksammas därför en minnesdag varje år den 28 december, värnlösa barns dag.

DANSK PRINS

En vecka efter trettondagen är det dags för den tjugonde dag Knut, då julen dansas ut. Knut var en dansk prins som blev dödad av sin kusin innan julfriden gick ut.

Begicks brott under den tiden blev straffet för förövaren mycket värre än under andra delar av året. Julfriden kom till under medeltiden och prins Knut Lavard blev senare helgonförklarad. Han uppmärksammas på sina håll än idag genom så kallade Knutgubbar.

TRADITIONER OCH RITER

Det lider mot jul, julen står för dörren, julen lackar, ja, snart är det faktiskt jul. En blandning av traditioner och riter i midvintertid med tomtar, helgon, granar och ljus, med martyrer, gröt, adventskalendrar och Kalle Anka. Mitt i detta traditionsrika sammelsurium vill jag passa på att önska er alla en riktigt God och fridfull jul!

SANDRA ALBERTUS

Här öppnade anrika CGC för 70 år sedan

Den anrika klädbutiken CGC, vilket står för Carl Gustav Carlsson, etablerades i Karlstad 1924, då på Kungsgatan 20. Tio år senare öppnades en filial i Sunne. För 70 år sedan invigdes den nya butiken på Drottninggatan 17. Här fanns tidigare en träbyggnad.

Huset var ritat av arkitekten Björn Hedvall, som under sin verksamma tid uppförde närmare 600 projekt över hela landet. Bland projekt i Värmland kan nämnas som utställningsarkitekt för "Värmland visar" 1947, flera villor på Sundsta, biografen Scala och flera byggnader för Curt Wennberg.

CGC började som exklusivt varuhus och bytte senare inriktning mot exklusiva kläder på både herr- och damsidan. 1951 inrymde CGC landets största affärslokal i ett plan med en yta på 815 kvadratmeter. I slutet av 50-talet installerades Värmlands första rulltrappa, en nymodighet som folk kom långväga ifrån för att få uppleva enligt Värmlands

Den 28 november 1951, CGC är etablerade på nya adressen Drottninggatan 17 men är inte riktigt klara inför öppnandet. Vilka kläder man lockar med i skyltfönstren får man ännu inte veta. (Foto: Nils Almgren)

Museums historik. Rulltrappan pensionerades 2011 i samband med renovering av lokalerna.

CGC stängde den 31 januari 2019

och har ersatts med en s k popup-butik.

LARS ÖSTERDAHL

Leif Runed förestod hattavdelningen.

Stilren och stram interiör, inga varor som vältrar sig över kunden.

– Vad tjänar det till?

Anna Lignell, ensam bland 59 män i landstinget

Den 7 september 1931 var en speciell dag för Anna Lignell. Första sammanträdet i landstinget, på Frimurarlogen vid Stora torget. Som ensam kvinnlig ledamot bland 59 män. Första tanken var: – Vad tjänar det till?

Så fort sammanträdet började försvann denna tanke av uppgivenhet. Här fanns mycket att jobba med.

Socialdemokraten Anna Lignell var som andra kvinna invald i Värmlands läns lansting. 1943 lämnade Anna landstinget.

Anna Lignell föddes i Grums 27 december 1874 som äldsta barn till Maria-Kajsa och Anders Petter Andersson. Allteftersom barnskaran växte blev bostaden för trång och familjen flyttade och hamnande så småningom i Bäcktorp, Östra Fågelvik. När Anna var 23 år hade hon elva syskon. Det var fattigt och besvärligt, Anders Petter arbetade som dagkarl och dräng. Det var så eländigt att Anna sex år gammal fick flytta hemifrån. Hon har berättat om detta för barnbarnet Ulla Lignell i Skattkärr, som återberättar i hembygdsföreningens tidning Östra Fågelviksglimtar 2004.

VAKTADE ”KRETTOR”

– När jag var sex år fick jag flytta hemifrån för att vakta ”kretter” hos ett bondefolk. Maria-Kajsa följde mig ett stycke på väg, tog farväl och vände hem. Jag stod länge och tittade efter mor, men hon vände sig inte om. Det var hårt tyckte jag. Många år senare frågade jag mor om detta. ”Kära barn”, sa hon, ”hade jag vänt mig om hade du inte fått gå och jag ville inte att du skulle se att jag storgrät”.

Anna Lignell satt i landstinget 1930-1942. Före henne som kvinnlig landstingsledamot fanns bara Selma Bengtsson, barnmorska från Dalby, 1923-1924

Den tredje kvinnliga ledamoten i landstinget var stadsbarnmorskan Helena Wiktorin 1935-1943.

Bilden på Anna Lignell är förmodligen tagen under perioden 1930-1934.

Alla måste hjälpa till med försörjningen. Anna gifte sig med Karl Wilhelm Lignell i Östra Fågelviks kyrka 1904. Året efter föddes deras enda barn, dottern Astrid. Familjen flyttade till Skattkärr och Anna blev socialt engagerad och gick med i socialdemokraterna, där hon kom att inneha flera olika poster.

ALLMÄN RÖSTRÄTT

Den 17 december 1918 beslutade den extrainkallade riksdagen att allmän och lika rösträtt skulle införas i Sverige. Även kvinnor fick alltså rösta. För 100 år sedan, 1921, var första gången kvinnor fick rösta och kunde väljas in i politiska församlingar, och tio år

senare valdes Anna Lignell in i landstinget i Värmland.

I Värmlands Folkblad 1942 berättar Anna om tiden som landstingskvinna. Hon satt i sjukvårdsutskottet och säger bl a:

– Till allt vad landstinget har att bestämma fordras pengar, ja mycket pengar. Skatten har också måst höjas från 2:24 1931 till 3:50 per skattekrona. Men det är väl använda pengar.

När socialdemokratiska kvinnodistrikten fyllde 25 år 1940, gavs det ut en minneskrift. I denna redogör Anna Lignell för sitt politiska arbete utifrån ett kvinnligt perspektiv, männen har uppenbarligen inte fattat allt som måste göras inom sjukvården.

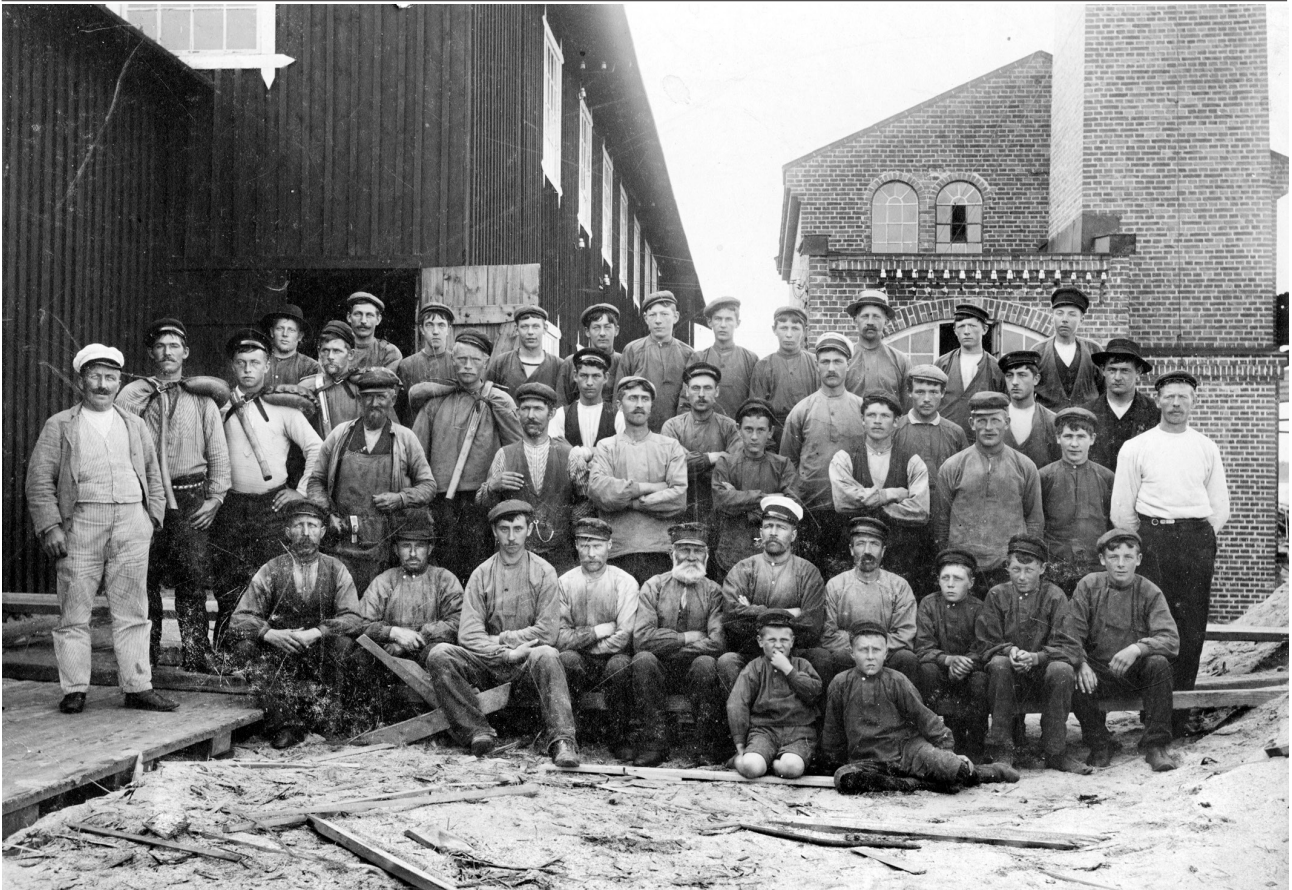
INTE ENBART AV MÄN

– Vårt ”folkhem” kan inte styras enbart av män, utan vi kvinnor måste vara med i arbetet. Det är så många saker och ting som behandlas eller som kanske inte alls blir behandlade, därför att männen tycker de har så litet värde, men för oss kvinnor kanske det betyder mycket hur just detta som anses som småsaker, blir behandlat. Som exempel nämner hon de ”otrivsamma och opraktiska kvinnliga patienternas kläder och att torrsoption inte borde få förekomma inom sjukvården”.

Anna Lignell avled 1946 och ligger tillsammans med maken Karl Wilhelm begravd i Lignells familjegrav på Östra Fågelviks kyrkogård.

LARS ÖSTERDAHL

Fotnot: På den tiden Anna Lignell satt i landstinget hölls bara ett möte om året.

Arbetslag vid tegelbruket i Skattkärr. Anna Lignells make Karl Wilhelm Lignell står längst till vänster i vit mössa.

Att tentera i Flickskolan

Eftersom mina föräldrar ville att jag skulle ta realexamen, så skulle jag tentera till Flickskolan sommaren efter 4:e-klassen för att försöka komma in där. Betygsbok samt inskrivna betyg i den för varje termin och ämne hade eleverna på den tiden. Men ändå krävdes två dagars prov i flera ämnen på Flickskolan (numera Karlbergsskolan) för att bestämma, vilka som varje hösttermin antogs som elever där. Vi som tenterade kom från stans alla folkskolor men även från skolor på landsbygden utanför stan. Andra tentamensdagens kväll kungjordes resultatet genom ett anslag uppsatt på Flickskolans ytterdörr. Dit cyklade man några timmar efter tentamen i stor spänning. Självt kom jag dit tillsammans med min

ANITA MINNS

bästa klasskamrat. Mycket nervösa läste vi namnen på dörranslaget. Hade vi kommit in eller inte? Min klasskamrats namn stod men inte mitt! Vilken katastrof, jag blev förskräckligt ledsen och ville bara hem så fort som möjligt. Förklaringen till mitt misslyckande var naturligtvis min sjukdom (hjärtmuskelinflammation) och bortovaro från nästan hela andra

skolåret. Året därpå – sommaren efter femteklassen tenterade jag igen och klarade mig utan problem. Då var det mig emellertid helt likgiltigt, om jag kom in eller inte.

ANITA THORSELL

CITAT

Du är av inga gränser inneslängd utan skall fastställa dem själv med din vilja.

Giovanni Pico
(renässansfilosof)

Människan är det enda djur som kan rodna. Och som har anledning att göra det.

Mark Twain

Fröken Fräken(?) uppvaktar med en blomma. Bakom syns Hans Svensson och Robin Bailey.

”Alla” var där när Sven-Ingvars fyllde moppe

De föddes i Slottsbron 1956 och firade tio år med stort baluns på Sandgrund med 800 gäster. ”Alla” var där och hade så kul och festföremålet självt, Sven-Ingvars, tänkte att det här gör vi om när vi fyller 15. Och fest blev det igen för 50 år sedan, den 15 november 1971. På

Sandgrund förstås, och ”alla” var där igen.

Ytterligare tre jubileumsfester blev det, vid 20, 25 och 30 år, och självklart på Sandgrund, där Sven-Ingvars blivit något av ett husband. Inte så konstigt att bandet fick detta epitet. Mellan 1973 och 2006 spelade bandet på

Sandgrund hela 138 gånger.

Alla dessa uppgifter är hämtade från Gunvor Nymans bok om landets kanske mest kända dansrestaurang, ”Det var på Sandgrund vi mötte varandra”.

LARS ÖSTERDAHL

Nej, men är det inte ABBA och Svenne & Lotta som firar Sven-Ingvars? Jovisst, men ABBA-namnet fanns inte än (de kallade sig först Fästfolket) men det gjorde Annifrid Lyngstad, Björn Andersson, Björn Ulvaeus och Agneta Fältskog. Precis som Svenne och Lotta Hedlund.

Bosse "Nygammalt" Larsson stämde in i hyllningskören. Nygammalt började sändas just detta år, 1971.

En svängom med mamma Judith är aldrig fel.

Gunnar Wiklund tillsammans med sambon Vonna hade lämnat "Min lilla stad" för det något större Karlstad. Glad i bakgrunden är Sven Svärd som var med och grundade Sven-Ingvars och var trummis 1956-68.

800 firade på Sandgrund

Eva Magnusson (Sven-Eriks fru), Malte Eurenienus, Cornelis Vreeswijk och Agneta Fältskog firar 15-årsdagen Sven-Ingvars.

Ingvar Hellberg skrev många av Sven-Ingvars hits, bl a "Jag ringer på fredag" och "Vid din sida".

Det bortglömda jubileet 2021

50 år sedan storkommunen Karlstad bildades

Vid det senaste årsskiftet fyllde Karlstad 50 år. Inte staden förstås, den är mycket äldre, men storkommunen Karlstad passerade då sitt första halvsekel. Hur uppmärksammade kommunen detta jubileum? Svar: det firades inte alls, ingen politiker eller tjänsteman tog något initiativ. Här följer en summarisk genomgång av det som hänt på den partipolitiska scenen under de senaste 50 åren.

DE SOM VARIT ORDFÖRANDE 1971-2020

Nils Wallander (S)	1971-1976
Torsten Svensson (C)	1977-1979
Lennart Pettersson (M)	1980-1982 och 1986-1988
Berit Persson (S)	1983-1985
Alf Höglund (S)	1985 och 1989-1991
Alf Johansson (S)	1991 och 1994-1998
Anders Knappe (M)	1991-1994 och 2002
Lena Melesjö Windahl (S)	1998-2001 och 2003-2010
Per Samuel Nisser (M)	2011-fortfarande

Socialdemokraterna, hela tiden det största partiet, har styrt kommunen under åtta av de 15 mandatperioderna. Moderaterna har haft taktpinnen under sex perioder. Centerpartiet har också hållit i styråran, fast bara under en period. Längre handlade det enbart om fem partier i kommunfullmäktige: S, M, C, L och V. Miljöpartiet (MP) vidgade skaran till sex partier genom valet 1982. MP kom för att stanna, vilket även Kristdemokraterna (KD) gjorde i och med 1988 års val. Sverigedemokraterna (SD) har också hängt kvar sedan debuten som följde av valet 2006. I valet 2018 fick fullmäktige sitt senaste tillskott i form av Karlstadspartiet (KP).

KOMMIT OCH GÅTT

Partier som kommit och gått under de 50 åren är Ny Demokrati och Vattenvärn i Politiken. NyD fick nöja sig med en period i kommunfullmäktige och ViP två. Båda blev invalda med vardera två ledamöter 1991. En avvikande händelse under en pågående mandatperiod inträffade 2001. Då hoppade tre MP-leda-

möter över från det ena blocket till det andra, varigenom ett S-styre ersattes med ett M-styre fram till valet 2002.

Premiärvalet för storkommunen genomfördes hösten 1970, då det även var premiär för den gemensamma valdagen med tre val samtidigt: riksdagsvalet, landstingsvalet och kommunvalet. Mandatperioderna var inledningsvis, fram till 1994, treåriga varefter de varit fyraåriga. Och hela tiden har Karlstads kommun haft 61 platser i fullmäktige – 31 mandat har därmed varit det magiska talet för att få ihop en majoritet.

1970-TALET

I Karlstad blev utfallet av kommunvalet 1970 okomplicerat. S med 29 mandat (av 61) behövde bara stöd av de två V-ledamöterna för att nå majoriteten. Den nya kommunens förste ordförande i kommunstyrelsen blev S-ledaren Nils Wallander, som var tidningschef (VF:s direktör), innan han blev heltidspolitiker. Också under nästa period (1974-1976) kunde S-styret med Wallander i spetsen fortsätta, eftersom valresultatet i 1973 års val innebar

samma mandatmässiga utfall som 1970.

Ändring blev det efter valet 1976, då de tre borgerliga partierna M+C+L fick ihop 33 mandat. Eftersom C i detta val (men aldrig därefter) blev större än M (13 mandat mot 12), fick C genom Torsten Svensson nyckelposten som kommunstyrelsens ordförande.

1980-TALET

M hade från ett lågt läge 1971 (nio mandat) successivt stärkt sin ställning i valen 1973 och 1976. Så skedde även i valet 1979, där 15 M-mandat betydde den klart ledande rollen inom borgerligheten och – tillsammans med C och L – att ”magiska” 31 mandat uppnåddes. Ny ordförande (M) i kommunstyrelsen: Lennart Pettersson. M stärkte sin ställning även i valet 1982 (till rekordnivån 17 mandat), men den borgerliga majoriteten gick ändå förlorad genom att C och V förlorade vardera två mandat. S+V fick sammanlagt 30 mandat – vilket gjorde debuterande MP till vågmästare. Valet 1982 blev en brytpunkt i

Karlstads valhistoria. I det uppkomna läget kunde varken S+V (30 mandat) eller de fyra borgerliga partierna (29 mandat) nå upp till 31 mandat. Ett nytt parti – MP – fanns plötsligt med i bilden. Ett förhandlingsskede med en tredje aktör hade därmed för första gången inträtt efter ett val. Denna avsaknad av majoritet för något av blocken var inget enstaka undantag; i själva verket har detta blivit det permanenta tillståndet inom Karlstads kommunpolitik.

”Förhandlingskompetens” har därmed växt fram som en betydelsefull tillgång hos partierna. Frånvaron av givna majoriteter efter valen har gett partierna utanför blocken en situation att utnyttja – i Karlstads fall har detta blivit ett signum för MP, som gett partiet en mycket god utdelning, trots partiets fåtaliga mandat.

Efter valet 1982 inträdde ett nytt S-styre, där Berit Persson (numera Sundbro) – första kvinnan på denna post – trädde in som kommunstyrelsens ordförande. Hon lämnade under perioden – för att bli länsbostadsdirektör – och efterträddes under 1985 av Alf Höglund. Valet 1985 resulterade i blockställningen 29-28 med S+V som det största blocket. Fyra MP-ledamöter var därmed tungan på vågen. Utfallet: en återkomst för M-styret och Lennart Pettersson.

Decenniets tredje val, 1988, medförde ännu ett maktskifte. Även i detta val blev S-V-blocket större (30-27) medan MP behöll sina fyra mandat. Men denna gång ”vippade” makten över till ett S-styre där Alf Höglund återkom som kommunstyrelsens ordförande.

Nils Wallander (S) var storkommunens första ordförande. (Foto: Lennart Fernqvist)

Under mandatperiodens sista år slutade Höglund och ersattes av Alf Johansson.

1990-TALET

Årtiondets första val, 1991, resulterade i det största antalet partier i fullmäktige någonsin. Inte mindre än nio stycken valdes in. Ett av dem, Kristdemokraterna (KD), kom för att stanna, medan de övriga två fick nöja sig med en mandatperiod. Det var Ny Demokrati och Vattenvärn i Politiken, som fick vardera två mandat. Ur detta myller av partier steg ett M-styre fram med Anders Knape som kommunstyrelsens ordförande 1992-1994.

I och med valet 1994 ökade alltså mandatperiodernas längd från tre till fyra år. Den första ”fyraåringen” betydde en S-återkomst med Alf Johansson som ordförande i kommunstyrelsen. Visserligen nådde S+V bara 27 mandat, men här lyckades S-ledningen förhandla fram en blocköverskridande majoritet genom att göra upp med C+L. Det var Lennart Gidlund (C) och liberalen Bernt Rosén, som ingick denna i M-lägre mycket impopulära uppgörelse.

Valet 1998 betydde att V med sex mandat uppnådde sitt främsta resultat under 50-årsperioden. Tillsammans med 23 S-mandat betydde det 29-28 i vänsterblockets favör och därmed fortsatt S-styre, nu med Lena Melesjö Windahl (som övergått från V till S) som kommunstyrelsens ordförande.

Under denna mandatperiod blev det för första gången ett maktskifte under pågående period. Orsaken var att tre av fyra MP-ledamöter bytte block och gick över till den borgerliga sidan. Denna ”stadshuskupp”, som den kallades, fick till följd att Anders Knape hastigt och lustigt under

2001 trädde in som kommunstyrelsens ordförande istället för Melesjö Windahl.

2000-2010

Lena Melesjö Windahl återkom som kommunstyrelsens ordförande efter valet 2002, där S+V+MP fick ihop de nödvändiga 31 mandaten.

Två år före valet 2006 skedde en administrativ förändring av nämndstrukturen. Då, alltså 2004, togs bland annat beslutet att slå samman kulturnämnden och fritidsnämnden till en gemensam nämnd, kultur- och fritidsnämnden. S och M, de två mesta ”maktpartierna”, stod här på samma barrikad och drev igenom beslutet med stöd av MP och KD. Tydliga motståndare var V, C och FP.

Valet 2006 medförde att S+V+MP återigen fick ihop 31 mandat, dock med skillnaden att S tappade två mandat och att MP gick fram lika mycket. Kvar som kommunstyrelsens ordförande satt Lena Melesjö Windahl.

En nykomling i fullmäktige efter 2006 års val var Sverigedemokraterna, SD, som startade med två mandat.

I valet 2010 stärkte MP ytterligare sin ställning genom att öka från fyra till fem mandat. Men inte bara det – efter valet valde MP att byta block. Därigenom kunde en M-ledd koalition, där sammanlagt fem partier (M+C+L+KD+MP) ingick, ta över styret med Per Samuel Nisser (M) i den ledande rollen som kommunstyrelsens ordförande.

VALEN 2014 OCH 2018

Koalitionen från 2010, bestående av fem partier, har inte låtit sig rubba under de två senaste valen. MP blev inte bestraffat för sitt blockbyte utan kunde tvärtom i 2014 års val erövra sex mandat,

partiets främsta resultat i Karlstads kommunval hittills. Per Samuel Nisser förblev även efter valet 2014 kommunstyrelsens ordförande.

Valet 2018 medförde inget maktskifte utan fyra borgerliga partier, understödda av MP, kunde fortsätta styra. Valresultatet 2018 blev ändå anmärkningsvärt för tre av partierna: M som tappade två mandat till nästa lägsta nivå (12 mandat) under de 50 åren, S som gjorde sin största valförlust någonsin och sjönk till rekordlåga 18 mandat (minus fyra), medan valvinnaren SD ökade med tre mandat från fyra till sju.

Valutgången 2018 betydde vidare att ett nytt parti som bildades nära inpå valet, Karlstadspartiet (KP), kom in i fullmäktige och fick tre platser. Avgörande för att detta nya parti bildades och fick denna utdelning var 50-årsperiodens största stridsfråga, etableringen av en Muminpark på Skutberget, som i fullmäktige fått stöd såväl av majoritetens fem partier som av S. Under 2021 har denna fråga – efter en dom i Förvaltningsrätten – tills vidare avförts från den politiska dagordningen.

ANDERS AJAXSON

Fotnot: Dagens partibeteckningar har genomgående använts i artikeln, innebärande L (förr FP), KD (förr KDS) och V (förr VPK).

I oktober arrangerade Sandra Albertus visning av domkyrkan och Gamla kyrkogården för medlemmar i Hembygdsföreningen. (Foto: Lennart Fernqvist)

Rättelser i artikeln om Karlstads kyrkohistoria

Det blev en del fel i artikeln om Karlstads kyrkohistoria i förra numret av Hembygdsbladet. Så här ska det vara.

- Under gravhällen märkt 1695 vilar ingen men stenen bär inskriptionen IHS Jon Jönsson Agneta Olufsdotter Anno 1695 och kommer troligen ifrån den gamla kyrkogården nere vid Klarälven.
- Sveno Elfdalius heter den förste superintendenten i Karlstads stift, en titel som 1772 omvandlades till biskop.
- Det finns ingen staty över Carl Adolf Agardh utanför Karlstads domkyrka.
- En skulptur av J A Eklund, som blev 82 år gammal, finns utanför Domkyrkan. Eklund verkade som biskop i Karlstads stift under 31 år och bysten skapades av Sixten Nilsson och Niclas Göran 1963.
- Troligt är att murarmästaren Jonas Nilsson Fristedt har ritat Domkyrkan, men ritningarna har inte återfunnits.
- Domkyrkans skrudar finns i skrudkammaren.
- Ordet Meta kommer från grekiskan och är ett prefix, som betyder mellan, efter eller bakom. Vintergraven Meta var en förvaring för kistor vintertid vilket kan ses som en slags mellanförvaring.
- Meta kan också betyda mål eller vändpunkt.
- Hur många människor som vilar i koleragravarna vet man inte. Troligt är att det kan vara en stor koleragrav som kan rymma många av de 302 personer som avled under epidemin.
- Vice pastor Johan Peter Höjer delar viloplats med Esaias Tegnér's bror Elof.
- Arkitekten och byggmästaren Olof Theodor Högström var delaktig i byggnationen av den nya tornspiran efter branden.

SANDRA ALBERTUS

Karlstad för 70 år sedan

Fackeltåget till minne av Gustaf II Adolfs död 1632 avslutades på Stora torget utanför lärovetet.

Foto: NILS ALMGREN

1951 års lucia, Gunvor Strand, krönes av bibliotekarie Ragnar Ljung.

Klimatförändringar för 70 år sedan? När Göta och Färjestad möttes i december på Sandbäckstjärn var det blött, mycket blött.

Många spännade leksaker på julsmylningen att skriva ner på önskelistan.

Karlstad för 60 år sedan

Dramatik vid tjejfinalen i lilla VM midsommaren 1961, där vinnaren spränger målnöret i strump-lästen.

**Foto:
LENNART
FERNQVIST**

Två idrottsstjärnor i Karlstads BK:s färger: Gunnar Nordahl och Nisse Nilsson, den senare mer känd som hockeylirare i Forshaga och Tre Kronor.

Skylltsöndagen drog som vanligt mycket folk, barnen flockades vid leksaksaffärernas lockelser.

En välputsad T-ford från 1923 vid Bilinspektionen 2 december.

Nick mot mål i matchen mellan KFF och Fiskevik på Tingvalla 15 maj.

Avsändare:
Karlstads Hembygdsförening
Treffenbergsvägen 4
652 29 Karlstad

Tfn: 054-15 16 40
Medlemsavgift: 200 kr per år
Tillkommer 50 kr för familjemedlem
Plusgiro: 86 28 79 - 4
Organisationsnr: 873202-1954
Ansvarig utgivare: Bengt Olof Lysell
© 2021 Karlstads Hembygdsförening
Tryck: CityTryck i Karlstad AB

 Svanenmärkt trycksak, 341 144

Karlstads Hembygdsförenings styrelse

Ordförande: Bengt Olof Lysell 070-611 31 75
V. ordförande Sandra Albertus 070-679 84 70
Sekreterare Kim Björklund 054-83 43 95
Kassör Gunnar Johansson 070-552 45 80
Övriga styrelseledamöter
Hans Löfner 070-258 48 89
Arne Söderberg 070-627 53 59
Lars Österdahl 076-203 50 80
Anna-Lena Wallin 073-050 44 67
Suppleanter Heiko Bubholz 0730-52 65 07
Ann Augustsson 0730-77 17 32
Lilla Marieberg 054-15 16 40

Studiecirklar och ledare:

Färjestad	Per-Olof Rohm	070-645 20 95
Herrhagen 2	Sören Jonsson	054 -18 30 53
Kroppkärr/Lorensberg	Inger Falk-Andersson	054-18 41 36
Kvarnberget	Gunnar Engstrand	054-56 17 95
Lamberget/Tormestad	Marianne Fröding	0705-241242
Norrstrand	Bengt Olof Lysell	070-611 31 75
Romstad	Lennart Fernqvist	070-339 06 05
Sommarro	Bengt Olof Lysell	054-18 91 56
Sjöstad	Jan-Erik Bothén	073-042 98 50
Strand	Hans Bergström	054-21 02 53
Sundsta	Per-Åke Fredriksson	070-656 26 25

Arbetsgrupper:

Bildgruppen	Karl-Fredrik Dahlström	070-593 12 21
	Sören Johnsson	072-518 30 53
	Ralph Nilsson	070-515 93 15
	Sverre Nyrén	070-262 87 47
	Peter Kleve	070-623 75 49
	Olle Andersson	054-83 14 13
	Mats Wilhelmsson	070-237 14 08
	Börje Nygren	054-56 18 06
	Sven Wallin	070-459 89 57

Redaktionen	Hans Erwald	054-85 00 90
	Lennart Fernqvist	070-339 06 05
	Gunnar Johansson	070-552 45 80
	Björn Stefansson	070-305 65 68
	Kerstin Sundelöf	054-18 85 67
	Arne Söderberg	070-627 53 59
	Gunnar Watz	076-166 24 42
	Lars Österdahl	076-203 50 80

Vår hemsidaadress: www.Karlstadshembygd.se

E-post: kansliet@karlstadshembygd.se

Våra historiska bilder ser du på:
www.wermlandsbilder.se samt på

Facebook-gruppen: Historiska bilder från Karlstad

Övriga händelser finns på Facebook:

www.facebook.com/Karlstadshembygd
I samarbete med NVB

Svar till bildfrågan på sidan 2:

Då – Garvareådran med Biskopsgården och Spruttornet i bakgrunden. Garvareådran fylldes igen 1912-1913. Det stora huset/nr 2 från vänster/Beckmanska huset byggdes 1867, blev senare bostad för borgmästare Moberg.
Nu – Norra Strandgatan.

Då – Fastigheten byggdes år 1888 av Nils Jansson, och kallades på den tiden Järnvägshotellet. Bilen på gatan framför huset är en Opel Kapitän 1957 års modell.
Nu – Hörnet Hamngatan/Fredsgatan.

Då – Kvarnbergsgatans nordöstra del med Klaraborg i bakgrunden.
Nu – Kvarnbergsgatan.